A°. 1843. N°. 228.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is ƒ 5 in de drie maanden.

VRIJDAG 17 NOVEMBER.

De prijs der Advertentiën is, van *een* tot *vijf* regels ƒ 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

PLEITREDE *van den Edel Achtbaren heer mr.* F. SERRURIER, *officier van justitie bij de arrondissements-regtbank te Arnhem, tegen den drukker en uitgever der* Arnhemsche Courant, *uitgesproken den 14den november 1843.*

EDEL ACHTBARE HEEREN!

Geroepen om voor uwe vierschaar eene beschuldiging vol te houden, van, door het middel der drukpers, te hebben gepleegd laster, jegens den koning, of, in elk geval, jegens den koning en hoogstdeszelfs ministers, acht ik het al dadelijk van belang, U E. A. mede te deelen, dat de vervolging ter dezer zake is ingesteld op hoogeren last. Hoezeer toch de bestaande wetten aan het openbaar ministerie het regt toekennen, om bij zoodanige wanbedrijven, als waarvan hier de reden is, uit zich zelf te handelen, is desniettemin, naar mijn bescheiden oordeel, eene zulke beschuldiging van zoo teederen aard, en zijn, bij de behandeling van dezelve, zoo gewigtige belangen betrokken, dat ik voor mij voorzeker huiverachtig zoude zijn, om hier geheel uit eigen beweging te handelen. De wet moge, naar mijne schatting, nog zoo klaar en duidelijk spreken, — ik kan dwalen, ik kan haar verkeerd verstaan; maar al dwale ik ook niet, al versta ik de wet ook niet verkeerd, — er kunnen gewigtige staatkundige redenen bestaan, die de vervolging onraadzaam, die zelfs de veroordeeling niet wenschelijk doen zijn. Naar het al of niet bestaan van zoodanige redenen van staatkunde onderzoek te doen, is voor ik ten eenenmale buiten mijnen werkkring gelegen. Maar, wanneer ik nu, voor U Ed. Achtb. de verklaring aflegge, dat ik in deze zaak, van den beginne af aan, slechts ten gevolge van hoogere lastgeving ben werkzaam geweest, — dan ligt in die verklaring voor U Ed. Achtb. de verzekering opgesloten, dat de hooge regering, op wier uitnoodiging deze regtsvervolging is ingesteld geworden, bij zich zelve, alvorens tot het instellen van dezelve last te geven, moet hebben uitgemaakt, dat er geene redenen van staatkunde konden bestaan, om daarvan terug te houden. En daar het nu wel niet aan eenigen twijfel zal kunnen onderworpen zijn, of dit punt staat aan niemands beslissing, dan aan die der hooge regering alleen, zoo vleije ik mij, dat juist door deze, aan het begin mijner pleitrede, afgelegde verklaring alle onderzoek op dit punt in deze regtszaal wordt afgesneden; ik mag zulks verwachten van het beleid, van het juist oordeel, van het bijzonder doorzigt van U Ed. Achtb.; ik mag het verwachten van de bescheidenheid van dezen beklaagde en vooral van zijnen verdediger.

Maar, heb ik aldus van de eene zijde de grenzen trachten af te bakenen, binnen welke het terrein besloten ligt, waarop de hier te voeren strijd gevoerd worden moet, — ook van mijne zijde heb ik grenzen te eerbiedigen, die ik niet overschrijden mag. Sedert Nederland zijne eigene regterlijke instellingen verkregen heeft; sedert wij, ten gevolge dier instellingen, onzen werkkring zijn begonnen uit te oefenen, zijn reeds meer dan vijf jaren verloopen, en het is heden voor de eerste maal, dat de drukker en uitgever van het hier ter stede verschijnende dagblad ter verantwoording wordt opgeroepen, wegens beleediging der hooge regering van den staat aangedaan. Zal het nu de taak zijn van den ambtenaar van het openbaar ministerie, die hier het woord heeft te voeren, een tafereel voor U Ed. Achtb. op te hangen van de menigvuldige uitspattingen, die, naar zijne meening, zich datzelfde dagblad, gedurende dat tijdsverloop, veroorloofd heeft; van de reeks van onbillijke en ongegronde verwijten, die het, naar zijn gevoelen, der hooge regering des lands heeft ten laste gelegd; van de verguizingen, waaraan autoriteiten, ambtenaren, bijzondere personen, naar zijne schatting, hebben bloot gestaan? Naar mijn oordeel vermag hij zulks niet. De grondwet van den staat waarborgt de vrijheid der drukpers; dat kostbaar kleinood, het is aan uwe bescherming, het is aan de mijne toevertrouwd. Waar vrijheid van drukpers, in den volsten zin des woords, bestaat, daar is het misbruik, dat soms van die vrijheid gemaakt wordt, van dezelve onafscheidelijk; dat is een onvermijdelijk gebrek; de ervaring van alle landen en van alle tijden leert het, hetgeen al wat ondermaansch, al wat menschelijk is, aankleven moet. Wij, die hier geroepen worden, om regt te vragen en regt te spreken, wij, in de allereerste plaats, geroepen, om voor de handhaving onzer grondwettelijke instellingen te waken, — wij mogen op ons geenen invloed laten uitoefenen door al wat vreemd is aan het geding, dat hier behandeld wordt, of wij verliezen den eed uit het oog, door ons afgelegd op diezelfde grondwet van den staat. Maar indien wij zelven de voorwerpen zijn dier verguizingen, dier aanrandingen? E. A. H.! zulks kan ten onzen opzigte gebeurd zijn, in elk geval, er is voorzeker niemand onzer, die daartegen voor de toekomst gewaarborgd is. Zullen wij nu deswege, bij ons een gevoel van verontwaardiging laten heerschen, of zullen wij, ons zelven op een hoogmoedig standpunt plaatsende, met verachting op het ons ten laste gelegde nederzien? Naar mijne schatting betaamt ons noch het eene, noch het andere. Door eenen onbekenden schrijver, die zich schuil houdt, en dien wij niet kennen, in een algemeen gelezen en verspreid dagblad openlijk te worden ten toon gesteld, daarin ligt iets, waaraan niemand ongevoelig kan zijn; dat moet onze regtmatige eigenliefde krenken; dat moet eene stoornis daarstellen in het ruime genot des levens. Maar wij verheffen den blik hooger; wij gevoelen, dat wij een offer brengen, het offer onzer gekrenkte eigenliefde; en wij leggen het volgaarne neder op het altaar onzer instellingen, waaraan wij diezelfde vrijheid der drukpers verschuldigd zijn, over welker misbruik wij zouden willen klagen. Ik verbeelde mij, E. A. H.! aldus sprekende, ook de tolk uwer gevoelens te zijn; mij althans — ik vleije er mij mede — zoude nimmer eene beleediging van zoodanigen aard op dit gewigtig punt tot andere gedachten kunnen brengen, of ik zoude op de tafelen mijns harten den indruk moeten zien uitwisschen, dien ik voor onuitwischbaar houde, en die daar voor meer dan twintig jaren is ingeprent geworden door de onvergetelijke woorden van Nederlands grootsten en welsprekendsten redenaar, bij de viering van het edelste en verhevenste feest, dat het aan het verlicht en beschaafd Europa gegeven is geworden te vieren:

» Onzinnigen! wat wilt gij dan? de bron stoppen, waaruit » verkwikking en vruchtbaarheid met milde stroomen toe- » vloeijen, opdat zij geene verwoestingen aanrigte, die bij » het heil, door haar te weeg gebragt, als een droppel » in den oceaan verzwolgen worden? Kleingeestigen! wat wilt » gij dan? Zijt gij Nederlanders? Wenscht dan, dat Europa's » rivieren niet meer in uw vaderland haren uitgang heb- » ben; wenscht de vernietiging van uwen koophandel, om » niet nu en dan in den winter voor overstroomingen te vree- » zen! Of wilt gij de bron slechts vloeijen laten, waarheen » het u gelust, in kleine, troebele slingerbeekjes, zonder » breedte, zonder diepte, door uwe bekrompenheid uitge- » graven? Wilt gij haar beletten, dat zij een bergstroom » wordt, die van de rotsen nedervalt? Gij verhinderen, dat » de sneeuwklomp zich van de Alpen losrukt en donderend » ploft in het dal? Gij met uwe magtelooze handen, het » groote werk der schepping vernietigen! den grooten Schepper » der natuur trotseren!"

De zaak, waarin heden uwe uitspraak verlangd wordt, is op zich zelve van hoogst eenvoudigen aard. Onder uwe oogen wordt gebragt een courant-artikel, waarvan de schrijver onbekend is, doch voor hetwelk de drukker en uitgever der courant zich onbewimpeld en rondborstig aansprakelijk en verantwoordelijk stelt. Behelst dit courant-artikel uitdrukkingen van zoodanigen beleedigenden aard, dat zij geacht moeten worden, te vallen onder het bereik onzer strafwetten? Zietdaar, Ed. A. H. het eenigste wat gijl. hier hebt te beslissen. Om tot deze beslissing te kunnen geraken, zal het wel niet onregelmatig zijn, *in de eerste plaats* te zien, wat onder het bereik onzer strafwetten valt; daarna, *in de tweede plaats*, onzen blik te vestigen op het beklaagde courant-artikel; en eindelijk, *ten derde*, uit het tot dus verre betoogde de slotsom op te maken, of gezegd courant-artikel, of ten minste de daarin gebezigde uitdrukkingen, strafbaar zijn voor de wet; en, zoo ja, onder het bereik van welke strafwet zij vallen?

I. Wanneer ik in de eerste plaats uwe aandacht moet bepalen, Regters, bij hetgeen onze wetten strafbaar stellen met betrekking tot de onderhavige zaak, zal ik mij bevlijtigen, met naauwgezetheid en onpartijdigheid voor U Ed. Achtb. te onderzoeken, wat die wetten vorderen, en daar, waar twijfel mogt zijn, geen ander gezag inroepen, dan het gezag van den Hoogen Raad der Nederlanden; behalve toch, dat dit hoogste regterlijke collegie in onzen staat in ieder opzigt verdient, dat deszelfs beslissingen door ons worden aangezien als de beste en zekerste uitlegging der wetten te behelzen, heeft het nog daarenboven van de wet de bevoegdheid ontvangen, om, wat de toepassing der strafwet aangaat, zelve bij eindbeslissing het lot van dit geding te regelen.

Art. 2 der wet van den 16den mei 1829, (*Staatsblad* no. 34), gewaagt van *laster* en *hoon*; en art. 1 en volgende der wet van 1 juni 1830, (*Staatsblad* no. 15) spreken van *smaad*, *hoon* en *laster*, zonder dat in gene dier beide wetten omschreven wordt, wat door den wetgever onder de door hem gebezigde benamingen te verstaan zij. Wij moeten dus terugkeeren tot de bepalingen van het destijds bestaande en heden nog kracht van wet hebbende *C. P.*, naar dewelke daarenboven in de eerste der door mij aangehaalde wetten uitdrukkelijk verwezen wordt.

In de art. 367 en 375 van het *C. P.* treffen wij de omschrijving aan van hetgeen in den zin des wetgevers *laster*, en van hetgeen bij hem *smaad* of *hoon* is; wij treffen in die omschrijving tevens de punten van tegenoverstelling aan.

» *Laster*, zegt art. 367, onder anderen, bestaat, wanneer » iemand in een gedrukt geschrift, dat verkocht en verspreid » is geworden, aan iemand, wie het ook zij, daden zal heb- » ben ten laste gelegd, die, indien zij plaats hadden, den- » gene, tegen wien zij geduid zijn, aan de verachting en » den haat der burgeren zouden blootstellen."

Hoon of *smaad* — leert ons art. 375 — is onder dezelfde omstandigheden aanwezig, indien slechts geene aanduiding van een *bepaald feit*, maar van eene *bepaalde ondeugd* gedaan is; en is deze laatste aanduiding niet eens aanwezig, dan bestaat er niet eens, volgens de bepaling van het volgende art. 376, een *wanbedrijf*, maar slechts eene *eenvoudige overtreding* van hoon of smaad.

Wanneer ik dus, in een verkocht en verspreid geschrift, aan een bepaald persoon het verwijt rigte, dat hij is een *slecht*, een *ondeugend* mensch, — leg ik hem geene bepaalde ondeugd ten laste, en bega ik dus eenvoudig *de eenvoudige politie-overtreding van honen of smaden*; wanneer ik van hem in mijn geschrift, dat verkocht en verspreid is, gewaag, als van eenen *dief*, dan leg ik hem, wel is waar, geene bepaalde daadzaak, maar toch voorzeker eene bepaalde ondeugd ten laste, en ik maak mij dus schuldig aan het wanbedrijf van *smaad* of *hoon*; maar ga ik nog eene schrede verder, verwijt ik hem in mijn verkocht en verspreid geschrift, niet slechts, dat hij is een dief, maar dat hij inderdaad *heeft gestolen*, — dan leg ik hem eene *daadzaak*, eene *bepaalde daadzaak* ten laste, en de wet kent in mij eenen *lasteraar*.

Is deze opvatting der wet juist? of zoude de wetgever nog meer verlangd hebben, om het wanbedrijf van laster daar te stellen? Art. 367, waarin wij dat wanbedrijf omschreven vinden, spreekt eenvoudig van *daadzaken (faits)*, doch art. 375, de omschrijving van hetgeen slechts *hoon* of *smaad* moest daarstellen, eenvoudiglijk bij tegenoverstelling met laster, bepalende, gewaagt van *bepaalde daadzaken*, (*faits précis*). Kan nu deze uitdrukkking, in dit laatste art. voorkomende, ten gevolge hebben, dat niemand voor lasteraar kan worden gehouden, of hij moet aan den belasterde eene daadzaak hebben verweten, waarvan de omstandigheden uitdrukkelijk zijn opgegeven; met andere woorden: kent de wet mij niet als lasteraar, indien ik in mijn verkocht en verspreid geschrift gezegd heb: *gij hebt gestolen?* maar vordert zij integendeel, dat ik zal hebben gezegd: *gij hebt op dien dag dat voorwerp aan dien persoon ontstolen?*

Deze laatste wetsuitlegging komt mij minder aannemelijk voor, en voor dit gevoelen heb ik drie redenen.

1°. De wet, bij de vaststelling van het wanbedrijf van laster, gewaagt van geen *fait précis*, maar eenvoudig van *faits;* maar bij de vaststelling van het wanbedrijf van hoon,

wordt, bij tegenoverstelling van het woord *vice*, versterkt door de bijvoeging der uitdrukking *déterminé*, ook bij dielzelfde tegenoverstelling het woord *fait* versterkt met de uitdrukking *précis*, als wilde de uitgever zijnen *wil* te kennen geven, dat hier niets twijfelachtigs of voor dubbelzinnige opvatting vatbaar mag worden aangenomen; maar dat, zal er wanbedrijf van laster of hoon aanwezig zijn, de daadzaak of de ondeugd klaar en duidelijk moet worden aangeduid.

2o. ligt in het gebezigde woord in art. 375 wel geenszins zoodanige kracht, als men aan hetzelve zoude willen toekennen, en

3o. zoude het gevolg dezer wetsuitlegging noodzakelijk moeten zijn, dat men straffeloos in een verkocht en verspreid geschrift tegen iemand zoude kunnen zeggen: *gij hebt eenen moord gepleegd!* en dat de maatschappij hem geen ander herstel zijner eer zou kunnen schenken, dan de schrale troost, die art. 471, no. 11, *C. P.*, in staat is op te leveren.

Bestaat hier twijfel omtrent den zin der wet, roepen wij het gezag in van den Hoogen Raad der Nederlanden.

Dit hoogste regterlijke collegie vordert geenszins, dat, om het wanbedrijf van laster daar te stellen, bij de opgave der daadzaken eene omschrijving van het gebeurde, dat ten laste gelegd wordt, geschiede; maar verlangt, van de andere zijde, dat er in het ten laste gelegde eenige aanduiding besta, waarop het betrekkelijk kan worden gemaakt. Ik neem de vrijheid, UEd. Achtb. te verwijzen naar de arresten van den 7den januari 1840 en 26 januari 1841 (v. d. honert, *Strafregt en Strafvordering*, deel II, bl. 236 en deel V, bl. 95) en haal hierbij slechts aan, hetgeen wij in eerstgenoemd arrest lezen, betrekkelijk de zaak, die beslist was geworden bij arrest van het hof in deze provincie, waar, in strijd met het gevoelen van den procureur-generaal, het aanwezig zijn van het kenmerk van laster was aangenomen in de woorden: *de smous van Wageningen, die in Engeland heeft gestolen en bankroet gespeeld*, en waarbij, door den Hoogen Raad is overwogen: »dat de imputatie van »diefstal gepleegd en (hetgeen ten deze nog meer afdoende »is) van bankbreuk gemaakt te hebben, met aanwijzing van »de landstreek, in welke het een en ander zoude zijn voor»gevallen, geenszins medebrengt het denkbeeld van, noch »toepasselijk is op laakbare geneigdheid tot, of gewoonte »van deze of gene strafwaardige, of althans onteerende be»drijven in het algemeen, maar alleen kan verstaan worden »van bepaaldelijk uitgedrukte daadzaken, welke door den »betigten persoon werkelijk ten uitvoer zouden zijn gelegd — »en dat, bij gevolg, in de aantijging, waarvan hier de reden »is, de bij de wet gevorderde vermelding van gepreciseerde »feiten, tot daarstelling van laster, in den zin van art. »367 der strafwet, aangetroffen wordt."

Bij dit zelfde arrest is dan ook — opdat ik zulks, voor zooveel zulks noodig mogt worden, in het voorbijgaan bezmerke — beslist geworden, dat de belasterde persoon geenszins behoeft met zijne namen te worden aangeduid, maar dat het voldoende is, dat geen twijfel bestaat, omtrent dengene, wien de aantijging geldt.

Keeren wij thans terug tot de wetten van 1829 en 1830, en ik neem de vrijheid uwe aandacht te bepalen bij de navolgende opmerkingen, die, bij de door UEd. Achtb. te geven beslissing, van gewigt kunnen zijn:

1o. De wet van 1829 verklaart de bepalingen van art. 367 tot en met 375 *C. P.* van toepassing ook op laster en hoon, openbare autoriteiten aangedaan, onder welke openbare autoriteiten ook 's konings ministers verstaan moeten worden, gelijk zulks wel aan geene tegenspraak onderworpen zijn zal, en daarenboven op de stelligste wijze is beslist geworden bij arrest van den Hoogen Raad van den 20sten october 1840 (van den honert, dl. IV, bl. 147). Hieruit volgt dus, dat, indien er de reden is, dat 's konings ministers in een verkocht en verspreid gedrukt geschrift zouden zijn gelasterd en gehoond, onderzocht dient te worden, of er laster, dan hoon, en in het laatste geval, welke soort van hoon aanwezig is. Het onderscheid toch, bij het *C. P.* vastgesteld, blijft hier in volle kracht bestaan, en daarenboven de geringere soort van hoon is hier, bij beleediging van 's konings ministers, als zoodanig, wel niet strafbaar; de wet van 1829 toch sluit hier art. 376 en 471, no 11, *C. P.*, stilzwijgende uit.

2o. De wet van 1830 heft alle onderscheid op tusschen laster en hoon, en tusschen de verschillende soorten van hoon, zoodra de beleedigde is de persoon des konings. Het is voldoende, dat het kenmerk van laster of dat het kenmerk van eene der onderscheidene soorten van hoon, zoo als het *C. P.* zulks regelt, aanwezig zij, om de strafwet van toepassing te verklaren; en hoezeer de regter in zijn vonnis verpligt is uit te drukken het kenmerk van welke der drie verschillende soorten van beleediging hij heeft aangetroffen, — de straf, door hem toe te passen, is en blijft dezelfde.

3o. Vermits de beleediging, den koning aangedaan, in een gedrukt, verkocht en verspreid geschrift, indien het, volgens de schatting des regters, niet in zich vereenigt het kenmerk van laster, desniettemin het kenmerk van hoon met zich kan omdragen, — zoo is zeer wel aan te nemen, dat op dit fijne en teedere punt verschil van gevoelen kan bestaan tusschen den regter, die in de raadkamer verwijst, en den regter, die op de teregtzitting vonnist. Mogt nu de eerste het kenmerk van laster hebben vermeend te moeten aanwezig vinden, terwijl, naar het gevoelen van den laatstgenoemde, de beleediging het kenmerk van hoon met zich omdraagt, — dan is deze laatstgenoemde regter verpligt, hier, wegens aangedanen hoon, te straffen den beklaagde, dien het besluit der raadkamer wegens gepleegden laster naar hem verwezen heeft. Ik mag dit punt aanzien, als buiten tegenspraak; het is daarenboven op de stelligste wijze beslist geworden bij arrest van den Hoogen Raad van 27 juli 1839 (van den honert, dl. I, bl. 290).

4o. Eindelijk, naardien de bepalingen van het *C. P.*, ondanks de wetten van 1829 en 1830, in haar geheel zijn blijven bestaan, met betrekking tot het voorschrift der wet, dat, om eene strafbare beleediging te kunnen begaan, hetzij dan hoon of laster, altijd aanwezig moet zijn de aanduiding van een bepaald persoon, en dus ook van eene bepaalde openbare autoriteit, — er bezwaarlijk de reden van zal kunnen zijn, om aan te nemen, dat 's konings ministers in een gedrukt, verkocht en verspreid geschrift zijn gelasterd of gehoond geworden, tenzij bepaaldelijk worde aangeduid, welken van 's konings ministers de aantijging geldt, of de reden zij van eene aantijging, die alle 's konings ministers te gelijk treffen moet. Maar evenzeer moet, van de andere zijde, als uitvloeisel dierzelfde bepalingen van het *C. P.* worden aangezien, dat, wanneer in eenig gedrukt, verkocht en verspreid geschrift lasterlijke of honende uitdrukkingen gebezigd worden, de vermelding van daden inhoudende, die niemand kan hebben gepleegd dan de koning, er aanwezig is het kenmerk van laster, hoon of smaad, den koning aangedaan.

En hier zoude ik het eerst gedeelte mijner taak als afgeweven kunnen beschouwen, ware het niet, Regters! dat de aard der onderhavige zaak ons noopte, nog eene schrede verder te gaan, en het gebied van het staatsregt te betreden. In onze gewijzigde grondwet is het beginsel opgenomen, dat de hoofden der ministeriële departementen, dat de ministers verantwoordelijk zijn. Kan de toepassing van dit beginsel op de beslissing van dit regtsgeding van invloed zijn? en zoo ja, van welken invloed? Dat zijn vragen, die UEd. Achtb. voor zich zullen hebben te beantwoorden, alvorens hier uitspraak te kunnen doen.

Ministeriële verantwoordelijkheid! Is er in deze regtzaal, is er in Nederland, is er op het vaste land van Europa iemand aanwezig, die mij klaar en duidelijk en onbewimpeld zeggen kan, wat in deze uitdrukking, wat in dit beginsel opgesloten ligt, en welke de kracht is, die daaraan moet worden toegekend? Ministeriële verantwoordelijkheid tot behoud van den constitutionelen troon des onschendbaren konings! Maar is ooit een minister ter verantwoording geroepen, ten einde daardoor de troon des vorsten mogt behouden worden? Of leert ons niet veeleer de denkwaardige geschiedenis, dat het vergoten bloed van strafford den weg heeft moeten banen, om tot den koningsmoord te kunnen geraken, aan karel stuart gepleegd? En de onderteekenaars der gedenkwaardige ordonnanciën, van 25 juli 1830, heeft hun lot den troon kunnen behouden — ik zeg niet van den koning, die zijnen naam onder diezelfde verordeningen geplaatst had, want deze heeft zijne onschendbaarheid niet in de weegschaal willen werpen tot verzwaring van het lot zijner ministers — maar van de onschuldige afstammelingen eener bij de grondwet van den staat onschendbaar verklaarde dynastie? Heeft niet, integendeel, het lot dezer staatsdienaren aan Europa geleerd, hoe bij de beschaafdste en verlichtste natie van dit werelddeel — zij-zelve noemt zich aldus met welgevallen, en wij betwisten haar dien rang niet — het beginsel der ministeriële verantwoordelijkheid zoo weinig was begrepen geworden, dat men het antwoord heeft moeten schuldig blijven op deze vraag der verdediging: *une loi disait: le roi est sacrée, ses ministres sont responsables. La première partie de cette loi est déchirée, et c'est un lambeau à la main, qu'on reclame l'exécution rigoureuse, l'exécution sanglante de la seconde?* Maar ik vergis mij; men is het antwoord niet schuldig gebleven! Maar welk een antwoord! De ministers van karel X hebben teregt gestaan voor de *pairs* van het koningrijk. Zij werden aangeklaagd van den koning behulpzaam te zijn geweest in het zich toeëigenen der wetgevende magt, door bij besluit te regelen, hetgeen, volgens de grondwet van den staat, niet dan bij de wet konde worden bepaald: en de *pairs* van het koningrijk hebben hen niet schuldig kunnen verklaren, en hunne veroordeeling niet kunnen uitspreken, zonder zich aan hetzelfde misdrijf schuldig te maken, ter zake waarvan de beklaagden voor hen te regt stonden. Want, zoo lang regt en geregtigheid nog geene ijdele klanken zijn geworden; zoo lang het in de zalen des regts nog om waarheid, en om niets dan waarheid te doen is; zoo lang nog van den regter niets anders gevraagd zal kunnen worden, dan de toepassing der wet, en de toepassing der wet alleen, — zoo lang zal in Europa met ontzetting en met afschrik worden teruggedacht aan die weinige, maar vreesselijk beduidende woorden, die het hoogste geregtshof bij de verlichtste en beschaafdste natie heeft kunnen uitspreken: »*considérant*, »*qu'aucune loi n'a déterminé la peine, et qu'ainsi la cour* »*est dans la nécessité d'y suppléer.*"

Onze grondwet — zoo als wij die thans bezitten — behelst het beginsel der ministeriële verantwoordelijkheid; als gedeelte dier grondwet moeten wij dat beginsel eerbiedigen, en het betaamt ons zelfs niet, een oordeel te vellen, althans niet hier in deze regtszaal, over de waarde van dit gedeelte onzer grondwet. Maar, Regters! kunt gij het in mij [illegible] wanneer ik, den blik op de geschiedenis gevestigd, [illegible] zeg: houdt u aan de bepalingen der grondwet, doch [illegible] u voor den eersten stap op het gevaarlijke terrein der [illegible] spiegelende theoriën!

En wat leert nu onze grondwet, betrekkelijk dit onderwerp?

Art. 75 zegt, dat de ministers zijn verantwoordelijk [illegible] alle daden, door hen, als zoodanig, verrigt, of tot welker daarstelling of uitvoering zij zullen hebben medegewerkt, waardoor de grondwet of de wetten mogten geschonden of niet opgevolgd zijn.

Art. 76 vordert, ten einde van die medewerking te doen blijken, de mede-onderteeking van alle koninklijke besluiten of beschikkingen door den minister, tot wiens departement dezelve behooren; en

Art. 77 eindelijk, wijst den regter aan, die, naar de voorschriften der wet, over de aanklagten, ter zake [illegible] verantwoordelijkheid oordeelen moet, namelijk den Hoogen Raad der Nederlanden.

Mijns bescheiden oordeels, is er bezwaarlijk eene wet [illegible] vinden, klaarder, duidelijker en samenhangender, dan hetgeen wij in deze drie artikelen vinden vastgesteld.

De grondwet vooronderstelt, dat bij een koninklijk besluit de grondwet zelve of de wetten kunnen worden geschonden [illegible] niet opgevolgd.

De grondwet neemt aan, dat zoodanige schennis of niet-opvolging der grondwet zelve, of van de wetten, kan zijn [illegible] worden strafbaar voor de wet.

En nu wijst zij niet slechts den regter aan, voor wien [illegible] dier zake vervolgd zal behooren te worden, maar zij [illegible] ook in de ministers de personen aan, die voor de schennis of niet-opvolging der grondwet en der wetten verantwoordelijk zijn en dus deswege vervolgd kunnen worden.

De ministeriële verantwoordelijkheid, in onze grondwet opgenomen, heeft dus op niets anders betrekking, dan [illegible] de vervolging voor den strafregter. De persoon des konings kan niet voor den strafregter vervolgd worden; maar op [illegible] nu niet de koning eene schennis der grondwet zoude kunnen plegen, die voor den strafregter niet zoude kunnen vervolgd worden, heeft men het noodig geoordeeld, om bij elke daad van dien aard, van den koning uitgegaan, de medewerking van hen te verlangen, die voor den strafregter vervolgd kunnen werden, namelijk de ministers der departementen, waartoe de zaken behooren.

Ziedaar alles, wat op dit punt door de grondwet is verordend geworden.

Maar naast die verordeningen is in volle kracht van [illegible] blijven bestaan, art. 52 dierzelfde grondwet. De koning der Nederlanden heerscht over ons uit kracht van zijn geboorteregt, maar er is eene voorwaarde aan deze heerschappij verbonden; hij moet, bij het aanvaarden zijner regering, zich buigen voor den troon des Almagtigen Gods, en daar, ten aanhoore der vertegenwoordigers van zijn volk, aan [illegible] volk, onder inroeping van die hulp, die de koning, zoowel als de geringste zijner onderdaan, behoeft, met plegtigen eed zweeren, »dat hij de grondwet des rijks steeds zal onderhouden en handhaven; dat hij daarvan bij geene gelegenheid en onder geen voorwendsel hoegenaamd zal afwijken, »of gedoogen, dat daarvan afgeweken worde."

Maar indien nu de koning, hetzij uit eigen beweging, hetzij daartoe uitgelokt door zijnen verantwoordelijken minister, een besluit konde uitvaardigen, waarbij de grondwet van den staat werd geschonden, verkracht, met voeten getreden. Het is waar, hij konde niet worden vervolgd voor den strafregter; het is waar, alle schuld zou neervallen op het hoofd van zijnen verantwoordelijken minister, — maar het is [illegible] waar, hij zoude voor het aangezigt van God en van [illegible] volk, dat hij regeert, daar staan als verbreker, als moedwillige verbreker van den plegtig gezworen eed; maar het is ook waar, wanneer, hetgeen de God onzer vaderen genadig verhoede! de vaan des oproers werd opgeheven; wanneer buiten de grenspalen zijns lands op ondersteuning en bescherming zou hopen, dan zou hem, geheel Europa door, gelijk den ongelukkigen karel X, de stem des billijken [illegible] in de ooren klinken: gij hebt den eed geschonden, aan [illegible] volk gezworen — en er nog bijvoegen: aan het volk [illegible] lief had!

E. A. H.! ik zoude vermeenen, uw kiesch gevoel te [illegible] sen, indien ik thans in ernst en opzettelijk u de [illegible] nog ter beantwoording konde voorleggen: is er beleediging, is er hoon of laster, den koning der Nederlanden aangedaan, aanwezig, wanneer men hem openlijk verwijt, de grondwet van den staat te verkrachten, te schenden?

De eeuw, waarin wij leven, Regters! kenschetst zich [illegible] het ontstaan, het ontwikkelen, het tot rijpheid brengen [illegible] menigvuldige bespiegelende theoriën, vooral in het staatsregt. Er zijn er, waarvan de voorstanders u leeren: *le roi règne, mais ne gouverne pas; le prince ne peut mal faire.* [illegible] neer gij u te binnen brengt de overheerlijke lessen, [illegible] klassieke werken der oudere en der nieuwere letterkunde [illegible] gouden letteren opgeteekend, en die aan de vorsten der [illegible] den weg voor oogen houden, om het geluk hunner volken te begronden, en hunne namen met onsterfelijken roem in de [illegible] der geschiedenis te doen opteekenen, — dan roepen zij u [illegible] hebben hechtere grondzuilen voor het welzijn van den staat

[illegible]; die lessen, wij behoeven ze niet meer! Wanneer gij de orakelspreuken der mannen Gods openslaat; wanneer gij de gewijde schriften, onder JEHOVAHS oog vervaardigd, doorbladert, om daarin op te sporen, wat de hoogste Heerscher zelf verlangd heeft, dat door zijne stedehouders op aarde zou worde vergt, om waardig de troonen te bekleeden, die het bestel [illegible] Voorzienigheid hun had toevertrouwd, — dan roepen [illegible] toe: wij hebben andere beginselen aangenomen tot rigtsnoer van het gedrag der koningen; die verordeningen, wij behoeven ze niet meer! Maar wij antwoorden aan de tolken dier leer: weest ten minste opregt in het uiten uwer meening; laat het woord, dat in uw harte ligt, laat het vrijelijk op uwe lippen komen; zegt het ronduit, zegt tot de souvereinen der negentiende eeuw: gij kunt afstijgen van uwe troonen; want het koningschap, wij behoeven het niet meer!

II. Wij gaan over, Regters! tot de beschouwing en waardering van het beklaagde courant-artikel.

Wij treffen hetzelve aan in de *Arnhemsche Courant* van den [illegible] juli dezes jaars, n°. 137, aan het hoofd dier courant geplaatst, en tot opschrift dragende: »*Kan een no-* [illegible]*er gedeputeerde staten zijner provincie zijn?* [illegible] *dispensatie.*" Het zal zaak zijn, dit artikel in zijn geheel door te loopen.

De schrijver begint met het verhaal van de aanleidende [illegible] tot zijn betoog: de staten eener provincie hadden uit hun midden tot lid van gedeputeerde staten verkozen [illegible] die tevens notaris was; nu betoogt hij, en zulks [illegible] regt, dat de staten tot die keuze allezins bevoegd [illegible] maar dat de gekozene zijne betrekking niet aanvaar[illegible], of hij moet ophouden notaris te zijn. Art. 78 van het *Reglement op de zamenstelling der provinciale staten* verklaart de betrekking van notaris onvereenigbaar met die van lid van gedeputeerde staten. Maar nu gaat de schrijver eene schrede verder; hij beantwoordt voor zich zelven ontkennend de vraag: of hier aan dispensatie zoude kunnen gedacht worden? Hij betoogt — en wederom met volle regt — dat art. [illegible] der nieuwe wet op het notaris-ambt, van den 9den juli 1842 (*Staatsblad* no. 20) aan den koning de bevoegdheid niet gevende, om aan eenen notaris te vergunnen, tevens het lidmaatschap aan het collegie van gedeputeerde staten uit te oefenen, de koning dus geen regt hebben kan, om ter dezer zake dispensatie te verleenen.

Maar, vraagt hij zich verder, kan art. 67 der grondwet hier met vrucht worden ingeroepen? en ook deze vraag beantwoordt hij ontkennend. Hij neemt wel aan — dit ten minste schijnt men uit het slot van het artikel te moeten opmaken — dat de wetgevende magt hier vrijstelling zoude kunnen verleenen, doch hij betoogt, en, naar mijn inzien, [illegible] zeer juist, dat hier niet aanwezig is het geval van [illegible], bij art. 67 der grondwet bedoeld, en ten [illegible] waarvan de koning alleen, zonder kennisneming der overige takken van de wetgevende magt, vrijstelling verleenen kan. Want hoezeer toch de stelling des schrijvers wel niet [illegible]baar zal zijn, dat art. 67 der grondwet van *bijzondere personen*, in tegenoverstelling van *ambtenaren*, zoude [illegible], en dat dus een *ambtenaar* niet van den koning, ten gevolge dezer grondwettelijke bepaling, vrijstelling zoude kunnen vragen van de verbodswet, om met zijn ambt eene andere betrekking te mogen bekleeden, terwijl toch juist de geheiligde woorden in art. 67: *behalve de gevallen, waarin het regt van dispensatie aan den koning bij de wet zelve wordt toegekend* duidelijk genoeg doen zien, dat de grondwetgever vooral de dispensatiën betrekkelijk ambten bedoeld heeft, daar toch het regt van dispensatie, aan den koning bij de wetten toegekend, meestal de bevoegdheid raakt, om tot het te gelijk waarnemen van onderscheidene betrekkingen, door de wetten onvereenigbaar verklaard, vrijstelling te verleenen, [illegible] kan van de andere zijde niet ontkend worden, dat [illegible] behalve meer andere redenen, die hier tegen het verleenen van dispensatie pleiten — en die ook later door het hoog bestuur schijnen in aanmerking te zijn genomen — juist het geopend zijn van de zitting der Staten-Generaal alle mogelijkheid uitsloot, om hier aan dispensatie, door den koning alleen te verleenen, te denken.

Deze laatste omstandigheid, nu, doet den schrijver eene [illegible]lijke schrede verder gaan. Hij rigt aan de hooge regering het verwijt, dat zij de grondwet ontduikt. Het reeds meermalen aangehaalde artikel 67 geeft, klaar en duidelijk genoeg, bij uitzondering aan den koning het regt van dispensatie, *wanneer de Staten-Generaal niet vergaderd zijn en de zaken niet gevoegelijk uitstel kunnen lijden.* Nu beweert de schrijver, dat meestal de verzoeken om dispensatie gedaan worden, terwijl de Kamers al of niet vergaderd zijn, doch dat men de beslissing uitstelt, tot dat zij uiteengegaan zijn. Is nu dit beweren gegrond, dan heeft hier ontduiking der grondwet plaats; dit kan in deze regtszaal geen eerlijk man ontkennen; ja al heeft er zelfs dwaling aan de zijde des schrijvers plaats, die dwaling mag hem in zeker opzigt niet ten kwade worden toegerekend. Voor het hier bedoelde ontduiken der grondwet kunnen redenen van gewigt bestaan; in elk geval, hoezeer ook verkeerd, het kan in verschillende omstandigheden, indien ook niet zijne wettiging, toch zijne verontschuldiging vinden; en daarom is het verwijt, ter dezer zake aan de regering gerigt, indien ook ongegrond, toch niet van dien aard, dat men daarop eene strafwet zoude kunnen toepassen. Is het verwijt gegrond, — wie zal het dan in den schrijver kunnen laken? Wie zal durven zeggen, dat hij niet het regt der vrije drukpers uitoefent? Ik ga gaarne nog eene schrede verder: wie zal durven ontkennen, dat hij hier juist datgene verrigt, wat het doel der vrijzinnige drukpers zijn moet, — der hooge regering van den staat de misbruiken onder het oog te houden, die, wanneer ook nog zoo verschoonbare redenen daarvoor kunnen worden bijgebragt, altoos misbruiken blijven, en als zoodanig mogen, moeten worden gewraakt.

O, had de schrijver hier kunnen eindigen, — maar helaas! hij gaat nog eenen gewigtigen stap verder: niet genoeg aan de regering te verwijten, dat zij de grondwet ontduikt; hij zegt hier openlijk: gij schendt ze, gij verkracht haar! *Niet eens geeft men zich nog altijd zoo veel moeite, de wet te ontduiken; dikwerf worden er dispensatiën van wettelijke bepalingen verleend gedurende de zitting. Art. 67 der grondwet is tot dus verre als niet geschreven.*

Ieder schrijver staat bloot aan het gevaar, van zich door zijn onderwerp te laten wegslepen, en van de grenzen te overschrijden, die men welligt voor zich zelven had afgebakend. Men begint met bedaard te redeneren en met kalmte zijn onderwerp te overzien, maar allengskens wordt er meer warmte in het betoog gebragt; het vuur, dat in ons brandt, wij gieten het over in de koude letteren van ons geschrift, wij vieren bot aan de onbeteugelde verbeelding; wat deze ons als waarheid voorspiegelt, wij houden het voor eene onbetwiste en onbetwistbare daadzaak; hetgeen zij ons afschetst, als te moeten bestaan, wij onderzoeken niet, of het bestaat, wij gaan van schrede tot schrede verder: eerst twijfelen wij, dan zijn wij overtuigd, dan verzekeren wij. En is de begoocheling onzer verbeelding van ons weggenomen, dan blijft de koude, doode letter van ons geschrift met onuitwischbare trekken tegen ons getuigen; en al wat wij doen kunnen, het is met moeite en sloven, om hier en daar een schijn van bewijs op te sporen, dat wij toch niet geheel en al de onwaarheid zouden hebben geschreven.

Zoo ook deze schrijver: wie, in deze regtszaal, zal den moed hebben, mij te zeggen, dat hier geschreven is geworden met bedaard overleg? dat niets, als daadzaak, is ter neder gesteld geworden, dan waarvan men zich te voren, door een naauwkeurig onderzoek, overtuigd had, dat het de zuivere waarheid was? Of, met andere woorden, wie zal mij hier zoodanige reeks van koninklijke besluiten, houdende verleening van dispensatie, gedurende de vergadering der Staten-Generaal, kunnen vertoonen, die het regt zouden kunnen begronden, om aan koning WILLEM II en hoogstdeszelfs verantwoordelijke ministers te kunnen zeggen: *Art. 67 der grondwet is tot dus verre voor u als niet geschreven?*

Had ik den schrijver van dit courant-artikel hier tegen over mij staan; verklaarde hij ons rondborstig en zonder terughouding, dat hij gedwaald, ja, dat hij ter goeder trouw gedwaald had — en, Regters! het zoude zoo groote moeite niet kosten hem te gelooven; eener hooge staats-regering worden zoo dikwerf, ook door de beste ingezetenen van den lande, daden en gezinningen ten laste gelegd, waaraan bij haar niet is gedacht geworden; zulks is onafscheidelijk van haar bestaan, van het standpunt, waarop zij werkzaam is; — hield die schrijver zich niet in het duistere schuil, maar had hij den moed van openlijk op te treden voor het werk, dat hij openlijk voor het aangezigt der natie heeft volbragt, en ware hij dan in staat, om met dien wezenlijken adel der ziele, die den vrijmoedigen voorstander van de vrijheden des volks diende te kenschetsen, hier onbewimpeld te verklaren: ik heb mij bedrogen, ik neem mijne woorden, als eerlijk man terug, — Regters! het zoude mij moeite kosten, hier de toepassing der strafwetten te vragen, en eene stem in uw binnenste zoude u toeroepen: al wat de wet verschoonends kan bijbrengen moet door ons op den beklaagde worden toegepast! Maar, wat zeg ik, Regters! neen voorzeker, had het kunnen gebeuren, dat de schrijver zelf vroeger dezen weg had ingeslagen — waartoe hem de gelegenheid openstond — wij zouden ter dezer ure aan deze plaats niet behoeven vergaderd te zijn, om in deze zaak regt te vragen en regt te spreken; een bevel tot staking dezer regtsvervolging ware voorzeker ontvangen, of ten minste met gunstig gevolg uitgelokt geworden. Dat waarborgt mij de verlichte denkwijze van den minister, aan het hoofd van ons departement geplaatst; dat waarborgt mij de too bekende mildheid van beginselen van den hoofd-ambtenaar, aan wien in dit gewest de leiding van het openbaar ministerie is toevertrouwd, en vergunt mij er met bescheidenheid bij te voegen, dat waarborgt u mijne eigene wijze van deze zaak te beschouwen!

Maar wie staat hier thans tegenover mij? Het zoude mij moeite kosten, op dezen beklaagden persoonlijk den geringsten blaam te werpen; in zijne houding in dit strafgeding ligt altoos iets dat gij goedkeuren, dat gij achten, dat gij prijzen moet. Maar, met betrekking tot de zaak zelve, kunt gij aan hem, als verantwoordelijk en aansprakelijk drukker en uitgever van het dagblad, waarin het beklaagde artikel is opgenomen, de bevoegdheid niet toekennen, om aan dat artikel eene andere uitlegging te geven, dan die het artikel zelf met zich brengt. En ware het daarbij nog slechts gebleven had, had hij nog gerustelijk den dag dezer teregtzitting kunnen afwachten, om te antwoorden op de tegen hem ingebragte klagte, — zulks heeft hij echter niet gekund. Van de wijze, waarop hij-zelf het beklaagde artikel beschouwt, heeft hij duidelijk doen blijken in zijne beide couranten van den 11den en 15den der vorige maand; daarin toch wordt, wel verre van zich op eene dwaling, op eene vergissing te beroepen, uitdrukkelijk gezegd, beloofd, verzekerd, dat men aan den regter de bewijzen zal overleggen, dat men de waarheid heeft geschreven; men trekt niet in, men bevestigt, men begeert den strijd niet te ontduiken; men neemt hem aan!

Welaan, die strijd, hij zij dan aangenomen: toont ons dan nu die reeks van koninklijke besluiten, sedert den 7den october 1840 uitgevaardigd, waarbij, gedurende de zitting der Staten-Generaal, met verkrachting, met schennis van art. 67 der grondwet, vrijstellingen verleend zijn van wettelijke bepalingen, die u het regt kunnen geven, van openlijk aan onzen koning en zijne verantwoordelijke ministers te mogen zeggen: *Art. 67 der grondwet is tot dusverre voor u als niet geschreven! Tot dus verre*, dat is, in onze taal, gelijkluidend met: *tot den dag van heden.* Toen het beklaagde artikel verscheen — het was den 13den juli dezes jaars — was de zitting der Staten-Generaal geopend, zij was geopend sedert bijna negen maanden. Maar veronderstelt nu eens, de regering ware vroeger van de bepaling van art. 67 der grondwet afgeweken, doch ware van deze afwijking teruggekomen, en had bij zich zelve het plegtig voornemen opgevat, om zoodanige afwijking niet meer te dulden noch te bewerkstelligen, en zij had daarvan stilzwijgende doen blijken door, gedurende die lange, toen reeds tot bijna negen maanden gerekte, zitting der Staten-Generaal zich geen eenig zoodanig besluit van vrijstelling, als hier bedoeld wordt, te veroorloven, — wat zoude u dan nog de overlegging van een aantal koninklijke besluiten van dien aard kunnen baten, gedurende eene vorige of vroegere zittingen genomen, om het beweren te kunnen regtvaardigen, dat tot den 13den juli 1843 art. 67 der grondwet als niet geschreven is? Zoude niet juist het overleggen van dat aantal koninklijke besluiten, waarbij men geen eenig heeft kunnen voegen, gedurende de vergadering sedert 15 october 1842 genomen, juist in den zin van het beklaagde artikel, moeten het bewijs opleveren, dat art. 67 der grondwet was begonnen als geschreven te worden aangezien, en dat het dus eene onwaarheid was, dat dat zelfde grondwets-artikel op 13 juli 1843 nog als ongeschreven daar stond? — Maar ik mag niet eens zoodanige vooronderstelling wagen. Want ik heb in last, om dezen beklaagde, in deze teregtzitting uit te noodigen — gelijk ik doe bij deze — om ons een eenig koninklijk besluit, dragende de onderteekening van den regerenden koning en van eenen van hoogstdeszelfs verantwoordelijke, althans tegenwoordige ministers aan te toonen, waarbij, gedurende de vergadering der Staten-Generaal, vrijstelling van wettelijke bepalingen zoude zijn verleend. Op het standpunt, waarop ik hier sta, mag ik niet aannemen, dat zoodanig besluit zoude kunnen vertoond worden, maar moet er integendeel nog bijvoegen, dat het, na een opzettelijk onderzoek, gebleken is, dat er zelfs in de laatste jaren geene vrijstellingen meer verleend zijn van het overleggen van bewijsstukken vóór de ambtenaren van den burgerlijken stand, hoedanige vrijstellingen, niet in eenig belang der regering, maar meestal van behoeftige ingezetenen, ten gevolge van den staat van zaken met België, hoedanig door de grondwet niet konde worden voorzien, door de wet der noodzakelijkheid waren geboden geworden.

En hiermede, E. A. H! zullen wij kunnen overgaan tot de behandeling van het derde punt, dat wij ons hebben voorgesteld, de toepasselijkheid, namelijk, der strafwetten op het beklaagde courant-artikel.

III. *Art. 67 der grondwet is tot dus verre als niet geschreven.* Gevoelt gij, Regters! al het grievende, dat in dit verwijt ligt opgesloten? Er was onlangs sprake van ditzelfde 67ste artikel onzer grondwet in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal; een der waardigsten onzer volksvertegenwoordigers, de heer VAN GOLTSTEIN, uit Utrecht, schetste, met levendige, en zeggen wij gerust, geenszins te hoog opgedragene, kleuren, al het gevaarlijke, dat er voor de kroon in ligt, om van de bevoegdheid, haar daarbij verleend, te dikwerf, te menigvuldig gebruik te maken; hij herinnerde er de vergadering aan, hoe het te dikwerf en te menigvuldig gebruik maken van een dergelijk regt, onder de voornaamste redenen moest worden gerangschikt, die de kroon van Grootbritanje voor het geslacht der STUARTS heeft doen verloren gaan; en bij deed daarbij opmerken, hoe vele overeenkomst deze bepaling onzer grondwet had met die van artikel 14 der charte van LODEWIJK XVIII, waarvan de toepassing, of misschien het misbruik, insgelijks de vervallen-verklaring van den troon voor eene geheele dynastie heeft ten gevolge gehad. Maar is nu het te menigvuldig gebruik maken van de bevoegdheid, verleend bij art. 67 der grondwet, van zoo hoogst gevaarlijke strekking, dat de volksvertegenwoordiger het van zijnen pligt achtte, om der regering den spiegel der geschiedenis voor oogen te houden, waarin zij het lot der beide koningsgeslachten mogt aanschouwen, die daaraan gedeeltelijk hunnen ondergang te wijten hadden? Wat zult gij zeggen, Regters! van het misbruik maken van diezelfde bevoegdheid? Artikel 14 der charte van LODEWIJK XVIII was voor eene tweeledige, dubbelzinnige, opvatting vatbaar. Art. 67 onzer grondwet is klaar en dui-

delijk; het zegt met ronde woorden, wanneer, en wanneer niet de exceptionele bevoegdheid aan den koning wordt verleend. De koningen van Frankrijk konden, bij het misbruik maken van de bevoegdheid, hun bij artikel 14 der charte gegeven, zich beroepen op de wet zelve, en beweren, dat zij slechts gebruik maakten van de bevoegdheid, ten hunnen voordeele in de wet geschreven; maar de koningen der Nederlanden kunnen nimmer misbruik maken van de bevoegdheid, aan hen toegekend bij art. 67 der grondwet van onzen staat, of zij doen het met opzet, klaar beseffende, dat zij het niet vermogen. En, wanneer gij dat alles voor oogen houdt, Regters! schetst dan voor uwen geest, wat er opgesloten ligt in het verwijt: *art. 67 der grondwet is tot dusverre als niet geschreven.* Er is hier niet slechts de reden van het opzettelijk schenden en verkrachten eener bepaling van de grondwet in het algemeen, — er is de reden van het opzettelijk schenden en verkrachten van die bepaling der grondwet, die als het ware een levensbeginsel voor het koningschap in zich bevat. Het is, alsof men tot den koning dorst zeggen: Gij schendt niet slechts uwen openlijk gezworen eed; gij verkracht niet slechts de grondwet, dat plegtanker onzer vrijheden, dat u, in de allereerste plaats, heilig en onschendbaar moest zijn, — maar roekeloos en met volle besef van de daad, die gij pleegt, zet gij uwe kroon op het spel, die kroon, die niet slechts uw grondwettig gewaarborgd eigendom en het eigendom uwer kinderen is, maar die tevens is het behoud en de bescherming van het volk, van hetwelk zij is uitgegaan om op uw geheiligd hoofd te worden geplaatst." Regters! dat alles ligt in dit genoemde verwijt opgesloten."

En welke benaming zullen wij nu aan dit verwijt geven, bij de toepassing der strafwet?

Bij arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden, van den 16den februari 1841 (VAN DEN HONERT, dl. IV, bladz. 281, enz.) is uitgemaakt, dat de beschuldiging, van de grondwet te verkrachten, der hooge regering ten laste gelegd, daarstelt *hoon, den koning aangedaan*: »overwegende — zegt dit »arrest — dat de beschuldiging, van de grondwet van den »staat te verkrachten, honend en beleedigend moet worden »geacht voor dengene, tegen wien zoodanige beschuldiging »is gerigt; overwegende, dat, naardien de hooge regering »als handelend persoon wordende voorgesteld, daardoor »wordt aangeduid de persoon des konings, aan wien, vol»gens de grondwet van den staat, tegelijk met de konink»lijke waardigheid, tevens de hooge regering des lands is »opgedragen, dus de persoon des konings is gehoond." De Hooge Raad neemt dus aan, dat de beschuldiging in het algemeen, van de grondwet te verkrachten, daarstelt het wanbedrijf van hoon, en dat dus hier niet kunnen gezegd worden zoodanige bepaalde daadzaken, als die het kenmerk van laster moeten begronden, aanwezig te zijn. In het beklaagde courant-artikel echter zijn, mijns erachtens, zonder twijfel die bepaalde daadzaken opgegeven, die, volgens het gevoelen van dat hoogste regterlijke kollegie, aanwezig moeten zijn, om het wanbedrijf van laster daar te stellen. *Het dikwerf verleenen toch van dispensatien, gedurende de zitting der Staten-Generaal, in strijd met de bepaling van art. 67 der grondwet* — zijn toch zoodanig bepaalde daadzaken, dat er niet de geringste twijfel kan bestaan omtrent de personen, aan wie die daadzaken worden ten laste gelegd, als omtrent de plaats, waar, en met zekere beperking zelfs van den tijd, waarop die daadzaken zouden zijn verrigt. Er kan dus, mijns oordeels, geen twijfel bestaan, of, in den geest der hierboven aangehaalde arresten van den Hoogen Raad, is door de raadkamer dezer regtbank zeer juist aangenomen, dat men in het beklaagde courant-artikel het kenmerk van laster moet aanwezig vinden. In elk geval, zoo als ik reeds vroeger mogt doen opmerken, voor zooverre dat artikel tegen den persoon des konings gerigt is, mag het als onverschillig worden aangezien, of men hier het kenmerk van laster, dan wel dat van hoon aanneemt; en de regter, die hier moet vonnissen, is niet gebonden aan de kwalificatie van het beklaagde feit, zoo als die in het bevelschrift der raadkamer is uitgedrukt.

Tegen wien nu is het lasterlijk, in elk geval honend, verwijt, in het beklaagde courant-artikel opgesloten, gerigt?

Volgens het gevoelen van den Hoogen Raad der Nederlanden, in de hierboven aangehaalde arresten aangenomen, is het voldoende, dat, hoezeer geene bepaalde personen genoemd worden, desniettemin in de lasterlijke of honende beschuldiging eene zoodanige aanduiding van personen bestaat, dat ook niet de geringste twijfel aanwezig zijn kan, op wien de beschuldiging doelt, of op wien zij, uit den aard der zake, doelen moet. Wanneer gij zegt: *Art. 67 der grondwet is tot dusverre als niet geschreven;* wanneer gij dat zegt als staving, als bekrachtiging, als bevestiging van het onmiddelbaar daaraan voorafgaande: *dikwerf worden er dispensatien van wettelijke bepalingen verleend, gedurende de zitting,* — dan is het zoo klaar, als het ligt der zonne helder is, dat gij spreekt van den persoon of van de personen, die, *gedurende de zitting*, dat is de zitting der Staten-Generaal, *dispensatien kunnen verleenen van wettelijke bepalingen.* En wie zijn nu de persoon, of de personen, die alleen, met verkrachting van art. 67 der grondwet, gedurende de zitting der Staten-Generaal dispensatiën kunnen verleenen van wettelijke bepalingen? Zoo als van zelf spreekt, niemand anders, dan de persoon, of de personen, aan wien datzelfde grondwets-artikel de bevoegdheid verleent, om, wanneer de zitting der Staten-Generaal niet geopend is, van diezelfde wettelijke bepalingen dispensatie te verleenen. En vermits nu datzelfde grondwets artikel deze bevoegdheid aan niemand verleent, dan aan den koning alleen, — zoo volgt hieruit zoo zonneklaar, dat in het beklaagde courant-artikel niemand anders dan de koning bedoeld zijn kan, dat ik vermeend heb, Regters! geenszins te hebben noodig gehad, om te wachten, totdat ik op deze hoogte mijner rede zoude gekomen zijn, om niet, mijne geheele rede door, van den persoon onzes geëerbiedigden konings te gewagen.

Maar is het de koning alleen, die hier, naar de door den Hoogen Raad der Nederlanden aangenomen beginselen, gelasterd, in elk geval gehoond, is? of treft die laster of die hoon ook 's konings ministers? Ook deze vraag moet een punt van onderzoek voor UEd. Achtb. uitmaken, te meer, daar het bevelschrift van de raadkamer dezer regtbank u aanleiding tot dat onderzoek geeft.

In het beklaagde courant-artikel wordt uitdrukkelijk van de ministers gewaagd. Weinige regels voor de noodlottige uitdrukkingen, die tot deze regtsvervolging hebben aanleiding gegeven, zegt de schrijver: »Wanneer de Staten-Generaal »niet vergaderd zijn, vermag geen minister een besluit van »dispensatie te contrasigneren, dat gevoegelijk uitstel lijden »kan." Geen twijfel dus, of in die uitdrukkingen zelve zijn ook de ministers bedoeld geworden. Ja, wie weet het, of, indien de schrijver hier zelf voor ons ware opgetreden, hij ons niet als een dier theoristen der negentiende eeuw, die in de wet niet lezen wat er in geschreven staat, maar wat zij, naar hunne begrippen, er in wenschen te lezen, kwame zeggen: »ik heb hier niemand anders dan de mi»nisters bedoeld; *le roi règne, mais le gouverne pas; le »prince ne peut mal faire;* ik heb aan geenen koning gedacht."

Dat de ministers mede bedoeld zijn geworden, ligt daarenboven in den aard der zake. Het is waar, alle 's konings verantwoordelijke ministers mogen zich vereenigd om zijnen troon scharen, en van hem een besluit uitlokken, waarbij schennis der grondwet zoude moeten gepleegd worden, — de koning is verpligt, aan de vereeniging zijner verantwoordelijke ministers te weigeren zijnen naam onder dat besluit te plaatsen; want hij regeert, en omdat hij zoude regeren, heeft hij plegtig moeten zweren, bij geene gelegenheid en onder geen voorwendsel hoegenaamd van de grondwet te zullen afwijken, of te gedoogen, dat daarvan afgeweken worde; en geeft hij desniettemin aan de vordering zijner ministers toe, dan verbreekt hij daarom niettemin zijnen eed, dan regeert hij slecht, dan doet hij wat kwaad is in de oogen des Heeren en voor het aangezigt des volks. Maar van de andere zijde is het evenzeer waar, vermits de ministers verantwoordelijk zijn, en van die verantwoordelijkheid moeten doen blijken door mede-onderteekening van 's konings besluiten, — zoo kan de koning geen besluit uitvaardigen, waarbij schennis der grondwet gepleegd wordt, indien de minister van het departement, waartoe de zaak behoort, zijne mede-onderteekening, als waartoe hij bevoegd en verpligt is, weigert; en het onmiddelbaar en noodzakelijk gevolg van dit een en ander moet zijn — en het kan aan geene tegenspraak zijn onderworpen — dat, indien de koning zich schuldig maakt aan overtreding der grondwet, er tevens een minister moet zijn, die zich evenzeer daaraan schuldig maakt.

Is nu het beklaagde courant-artikel, zoo als wij zagen, E. A. H.! lasterlijk, in elk geval honend voor den persoon des konings, — zoo moet die laster of die hoon, zonder twijfel, ook worden uitgestrekt op de personen der ministers, in de zaken betrokken. En, echter, naar mijn gevoelen, en in overeenstemming met de beginselen, bij den Hoogen Raad der Nederlanden aangenomen, mist hier de strafwet hare toepassing. Die ministers toch zijn nergens bepaaldelijk aangeduid. Geene dispensatie wordt verleend, dan door den koning; maar bij elk departement kan dispensatie verleend worden, en slechts de minister van het departement, waartoe de zaak behoort, mag en kan mede-onderteekenen, dus luiden de stellige woorden der grondwet, en daarom is dan ook, naar mijne bescheidene meening, zeer te regt onlangs in deze zelfde *Arnhemsche Courant* betoogd geworden, dat een koninklijk besluit, houdende benoeming van eenen minister zelven, niet kan door eenen minister mede-onderteekend worden, vermits die minister altijd zoude moeten staan aan het hoofd van een ander departement, dan waartoe de zaak behoorde. En is het nu waar, gelijk het uit het beklaagde artikel zelf blijkt, dat in hetzelve nergens de geringste toespeling gevonden wordt op eenig bepaald departement van algemeen bestuur, ja dat zelfs, bij uitzondering op bijna alle de courant-artikelen, die wij vijfmaal in de week in dat dagblad lezen mogen, niet eens de persoon van den tegenwoordigen minister van justitie ter sprake is gebragt geworden, — dan moet daaruit wel van zelf volgen, dat, bij de toepassing der strafwet, niet gedacht kan worden aan voor de wet strafbaren hoon of laster, de personen van 's konings ministers aangedaan.

En hiermede, Regters! acht ik mijn te nemen requisitoir genoegzaam geregtvaardigd. Mogt ik, bij den aanvang mijner rede uwe opmerkzaamheid vestigen op den last, door mij, tot het instellen dezer regtsvervolging ontvangen, — ik eindige met nogmaals uwe aandacht bij dien zelfden last te bepalen. De geringste der ingezetenen van dit koningrijk mag zich bij het openbaar ministerie beklagen over hoon of laster, waaraan hij onschuldig heeft moeten bloot staan, en de vereerende taak, aan dat ministerie opgedragen, [illegible] schermer der onregt lijdenden en als aanklager der [illegible] ders van eens anders eer en goeden naam voor [illegible] Achtbaren op te treden; en dat onderzoek naar de [illegible] heid, en niets dan de waarheid, alleen uit te lokken [illegible] zonder partijdigheid en zonder vooringenomenheid, [illegible] in de zalen des regts kan plaats hebben. Deze zelfde [illegible] voegdheid, zij wordt hier uitgeoefend, zij wordt ingeroepen door de hooge regering des lands; zij beklaagt zich [illegible] hoon of laster, haar aangedaan; in het volle bewustzijn, dat zij zich onschuldig kent aan de daden, die haar [illegible] lijk zijn ten laste gelegd, heeft ook zij het openbaar ministerie uitgenoodigd, hier, in deze regtszaal, openlijk, voor het aangezigt der natie, waarover zij het bewind voert, [illegible] derzoek uit te lokken naar de waarheid dierzelfde [illegible] die haar zijn aangetijgd geworden. Er ligt iets schoons [illegible] ligt iets edels in deze vordering van het hoog [illegible] niemand kan zijne hulde weigeren aan regeerders, die [illegible] verlangen, dan een openlijk, onpartijdig onderzoek [illegible] daden, die van hen zijn uitgegaan. Zult gij het dan [illegible] wraken, Regters! indien ik de taak, die ik heden [illegible] vullen had, eene vereerende, eene aangename taak [illegible] Zult gij het in mij wraken, dat ik met warmte, met [illegible] voor zooveel in mij was, deze taak heb trachten [illegible] vullen? — Maar er ligt nog iets schoons, nog iets [illegible] waardigs in dit zelfde regtsgeding opgesloten, waarbij [illegible] slotte uw de aandacht moest bepalen. *Artikel 67 der [illegible] wet is tot dusverre als niet geschreven,* roept deze [illegible] toe aan de Hooge Regering des lands. Ik wil de ver[illegible] van dezen beklaagde niet vooruitloopen; ik wil d[illegible] van dit regtsgeding als onzeker aannemen; ik wil [illegible] stellen, dat men hier bij vergissing kan dwalen; [illegible] menigvuldige bewijzen kunnen worden bijgebragt [illegible] laatste jaren gepleegde afwijking van dat grondwets[illegible] dat daarin eene verontschuldiging te vinden zij voor [illegible] wijt, dat men zich hier veroorloofd heeft, — maar [illegible] op dezen oogenblik nog aan twijfel moge onderworpen [illegible] dit staat onherroepelijk vast, van den dag van heden [illegible] van het oogenblik, dat in deze regtszaal deze zaak [illegible] openlijk onderzoek is onderworpen geworden *mo[illegible] tikel 67 der grondwet als geschreven daar staan*; [illegible] afwijking van de bepaling van dat artikel is voortaan [illegible] mogelijk, ook niet bij dwaling, ook niet bij vergissing. [illegible] wij hebben den eed van getrouwheid gezworen aan den [illegible] die ons dierbaar zijn moet; maar wij hebben dien ook [illegible] op de grondwet van den staat, die ons misschien n[illegible] baarder behoort te zijn. Elke schrede, die strekken [illegible] om die grondwet, als een geheiligd kleinnood, [illegible] magt in den staat te doen eerbiedigen, moet welk[illegible] aan ons harte, moet ons gemoed opwekken tot [illegible] heid en tot eerbied. Aan hen, die mij konden [illegible] deze regtsvervolging in te stellen, aan den koning, [illegible] naam alleen zij mij dat bevel konden doen geworden, [illegible] grondwet van den staat heilig zijn; bij dien koning [illegible] verantwoordelijke uitvoerders van 's konings wil [illegible] onwankelbaar voornemen bestaan, de grondwet van d[illegible] onaangetast en ongeschonden te bewaren. Deze w[illegible] vergeten wij het niet — zij is, en zal steeds blijven de [illegible] vrucht van dit regtsgeding.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, B[illegible]